ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 25ης Οκτωβρίου 2007 *

Στην υπόθεση C-427/05,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Commissione tributaria regionale di Genova (Ιταλία) με απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2005, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Δεκεμβρίου 2005, στο πλαίσιο της δίκης

Agenzia delle Entrate — Ufficio di Genova 1

κατά

Porto Antico di Genova SpA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, Γ. Αρέστη (εισηγητή), R. Silva de Lapuerta, E. Juhász και J. Malenovský, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

γενικός εισαγγελέας: J. Mazák
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Φεβρουαρίου 2007,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Porto Antico di Genova SpA, εκπροσωπούμενη από τον I. Vigliotti, avvocato,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον M. Massella Ducci Teri, avvocato dello Stato,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και J.-C. Gracia,

— η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τους D. O'Hagan και N. O'Hanlon, επικουρούμενους από τον A. Aston, SC,

— η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από την H. G. Sevenster και τον P. van Ginneken,

— η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Kruse,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη C. White, επικουρούμενη από τη J. Stratford, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους E. Traversa και L. Flynn, επικουρούμενους από τον A. Colabianchi, avvocato,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Μαΐου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 4253/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 374, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2082/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 193, σ. 20, στο εξής: κανονισμός 4253/88).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Agenzia delle Entrate — Ufficio di Genova 1 (Διεύθυνση Εσόδων της Γένοβας 1, στο εξής: Agenzia) και της εταιρίας Porto Antico di Genova SpA (στο εξής: Porto Antico), κατόπιν απορρίψεως της αιτήσεως που υπέβαλε η δεύτερη ζητώντας την επιστροφή των ποσών που κατέβαλε, το 2000, ως φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων και ως περιφερειακό φόρο επί της παραγωγής.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Με τίτλο «Πληρωμές», το άρθρο 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88 είχε ως εξής:

«Οι πληρωμές πρέπει να γίνονται στους τελικούς δικαιούχους χωρίς καμία έκπτωση ή κράτηση που ενδέχεται να μειώσει το ύψος της ενίσχυσης που δικαιούνται.»

Η εθνική νομοθεσία

4 Το άρθρο 55, παράγραφος 3, του προεδρικού διατάγματος 917, της 22ας Δεκεμβρίου 1986 (*GURI* αριθ. 302, της 31ης Δεκεμβρίου 1986, τακτικό συμπλήρωμα, στο εξής: προεδρικό διάταγμα 917/86), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης, προέβλεπε:

«Θεωρούνται εξάλλου ως έκτακτα κέρδη:

α) [...]

β) οι παροχές σε χρήμα ή σε είδος που εισπράττονται ως ενισχύσεις ή άνευ ανταλλάγματος, πλην των ενισχύσεων του άρθρου 53, παράγραφος 1, στοιχεία e και f, και των ενισχύσεων για την αγορά αποσβεστέων περιουσιακών αγαθών ανεξαρτήτως του είδους της χρηματοδοτήσεως. Οι παροχές αυτές προσμετρώνται στο εισόδημα του οικονομικού έτους εντός του οποίου εισπράχθηκαν ή, γραμμικώς, στο οικονομικό έτος εντός του οποίου εισπράχθηκαν και στα επόμενα τέσσερα έτη κατ' ανώτατο όριο. [...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

5 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, όσον αφορά τον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων και τον περιφερειακό φόρο επί της παραγωγής, η Porto Antico περιέλαβε, σύμφωνα με το άρθρο 55, παράγραφος 3, στοιχείο β΄, του προεδρικού διατάγματος 917/86, στη δήλωση για τον φόρο εισοδήματος του 2000 τις ενισχύσεις που της κατέβαλαν τα διαρθρωτικά ταμεία και η Περιφέρεια της Λιγυρίας στο πλαίσιο της περιόδου προγραμματισμού 1994-1999.

6 Στις 22 Απριλίου 2002, θεωρώντας ότι εσφαλμένα συμπεριέλαβε τις εν λόγω ενισχύσεις στο φορολογητέο εισόδημά της του 2000, η Porto Antico υπέβαλε αίτηση ενώπιον της Agenzia, ζητώντας την επιστροφή των ποσών που είχε καταβάλει, κατά τη γνώμη της, αχρεωστήτως. Με την αίτηση αυτή υποστήριζε ότι

το άρθρο 55, παράγραφος 3, στοιχείο β΄, του προεδρικού διατάγματος 917/86 αντέβαινε στις διατάξεις του άρθρου 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88.

7 Επειδή η Agenzia δεν απάντησε, γεγονός που επείχε θέση σιωπηρής απορρίψεως της αιτήσεώς της, η Porto Antico άσκησε προσφυγή ενώπιον της Commissione tributaria provinciale di Genova η οποία, με απόφαση της 10ης Απριλίου 2003, δέχθηκε την προσφυγή και διέταξε την απόδοση των ποσών που η εταιρία αυτή κατέβαλε αχρεωστήτως.

8 Στις 10 Μαρτίου 2004, η Agenzia άσκησε έφεση κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον της Commissione tributaria regionale di Genova, η οποία, διερωτώμενη αν συμβιβάζεται το άρθρο 55, παράγραφος 3, στοιχείο β΄, του προεδρικού διατάγματος 917/86 με τον κανονισμό 4253/88, έκρινε αναγκαία την αναστολή της διαδικασίας και την υποβολή στο Δικαστήριο των εξής προδικαστικών ερωτημάτων:

«1) Συμβιβάζεται με το άρθρο 21, παράγραφος 3, [δεύτερο εδάφιο,] του κανονισμού [4253/88] [...] το άρθρο 55 [του προεδρικού διατάγματος 917/86] (όπως ίσχυε το 2000), σύμφωνα με το οποίο οι κοινοτικές ενισχύσεις συνυπολογίζονται για τον καθορισμό του φορολογητέου εισοδήματος;

2) Σε περίπτωση αναγνωρίσεως του ασυμβιβάστου, αφορά τούτο μόνον τις καταβαλλόμενες από τους κοινοτικούς οργανισμούς ενισχύσεις ή και τις προβλεπόμενες στο πλαίσιο του DOCUP (ενιαίου εγγράφου οικονομικού προγραμματισμού) ενισχύσεις που καταβάλλουν οι εθνικοί οργανισμοί;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

9 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88 έχει την έννοια ότι απαγορεύει εθνική φορολογική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 55, παράγραφος 3, στοιχείο β', του προεδρικού διατάγματος 917/86, σύμφωνα με την οποία οι καταβαλλόμενες από τα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία ενισχύσεις συνυπολογίζονται για τον καθορισμό του φορολογητέου εισοδήματος.

10 Εισαγωγικά, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, μολονότι η άμεση φορολογία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, τα κράτη μέλη πρέπει πάντως να την ασκούν τηρώντας το κοινοτικό δίκαιο (αποφάσεις της 11ης Αυγούστου 1995, C-80/94, Wielockx, Συλλογή 1995, σ. I-2493, σκέψη 16, και της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, C-319/02, Manninen, Συλλογή 2004, σ. I-7477, σκέψη 19). Ειδικότερα, η εθνική ρύθμιση δεν πρέπει να εμποδίζει τη λειτουργία του μηχανισμού που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 4253/88 (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Μαρτίου 1981, 36/80 και 71/80, Irish Creamery Milk Suppliers Association κ.λπ., Συλλογή 1981, σ. 735, σκέψη 15).

11 Συναφώς, το άρθρο 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι «[ο]ι πληρωμές πρέπει να γίνονται στους τελικούς δικαιούχους χωρίς καμία έκπτωση ή κράτηση που ενδέχεται να μειώσει το ύψος της ενίσχυσης που δικαιούνται».

12 Από τη διατύπωση της εν λόγω διατάξεως προκύπτει σαφώς ότι απαγορεύεται οποιαδήποτε κράτηση στις ενισχύσεις των διαρθρωτικών ταμείων που χορηγούνται στους δικαιούχους. Διαπιστώνεται ότι η ίδια διάταξη δεν αποκλείει τη φορολόγηση του εισοδήματος μέρος του οποίου αποτελούν οι ενισχύσεις αυτές βάσει του προεδρικού διατάγματος 917/86.

13 Πρέπει να τονιστεί ότι το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ως προς το περιεχόμενο του άρθρου 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88, στο πλαίσιο των ποσών που καταβλήθηκαν ως ενισχύσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Γεωργικού Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), τμήμα Προσανατολισμού. Συγκεκριμένα, έκρινε ότι η απαγόρευση μειώσεων της διατάξεως αυτής δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο καθαρά τυπικό ώστε να έχει εφαρμογή μόνο στις μειώσεις που γίνονται πράγματι κατά τις πληρωμές και ότι, συνεπώς, η απαγόρευση κάθε μειώσεως πρέπει οπωσδήποτε να καλύπτει όλες τις επιβαρύνσεις που συνδέονται άμεσα και αναπόσπαστα με τα καταβαλλόμενα ποσά (βλ. απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2006, C-84/04, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή 2006, σ. I-9843, σκέψη 35).

14 Επομένως, για να καθοριστεί αν το άρθρο 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88 απαγορεύει ρύθμιση όπως αυτή της κύριας δίκης, πρέπει να εξεταστεί αν η φορολογική επιβάρυνση που προβλέπει το προεδρικό διάταγμα 917/86 συνδέεται άμεσα και αναπόσπαστα με την καταβολή των ενισχύσεων που χορηγούν τα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία.

15 Εν προκειμένω, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 28 των προτάσεών του, το ποσό των κοινοτικών ενισχύσεων που έλαβε η Porto Antico αποτελεί στοιχείο του ενεργητικού της εταιρίας αυτής το οποίο, από κοινού ενδεχομένως με άλλα εισοδήματα, συνυπολογίσθηκε για τον υπολογισμό της φορολογητέας βάσης του φόρου εισοδήματος και έτσι το ποσό αυτό φορολογήθηκε βάσει του γενικού καθεστώτος φορολογίας του εν λόγω προεδρικού διατάγματος, ακριβώς όπως και όλα τα λοιπά εισοδήματα της Porto Antico.

16 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η φορολογία που προβλέπει το προεδρικό διάταγμα 917/86 είναι ανεξάρτητη από την ύπαρξη των κοινοτικών ενισχύσεων που καταβλήθηκαν στην Porto Antico. Η εν λόγω φορολογία δεν αντιστοιχεί σε επιβάρυνση που συνδέεται ειδικώς με τη χρηματοοικονομική ενίσχυση που έλαβε η εταιρία αυτή, αλλά εφαρμόζεται αδιακρίτως στο σύνολο των εισοδημάτων της.

17 Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η επίδικη στην υπόθεση της κύριας δίκης φορολογική επιβάρυνση, όπως προβλέπει το εν λόγω προεδρικό διάταγμα, αποτελεί έκπτωση ή κράτηση υπό την έννοια του άρθρου 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88, που μειώνει τις χορηγούμενες από τα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία ενισχύσεις και συνδέεται άμεσα και αναπόσπαστα με αυτές, όταν μάλιστα είναι δυνατό, όπως προβάλλει η Porto Antico, να καθοριστεί επακριβώς το ποσό του εθνικού φόρου που επιβαρύνει τα ποσά αυτά.

18 Επομένως οι εκπτώσεις ή κρατήσεις που έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση του ποσού των κοινοτικών ενισχύσεων που έλαβε ο δικαιούχος, οι οποίες δεν συνδέονται άμεσα και αναπόσπαστα με τις ενισχύσεις, όπως οι προκύπτουσες από φορολογική επιβάρυνση όπως η προβλεπόμενη από το προεδρικό διάταγμα 917/86, δεν εμποδίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή του μηχανισμού που θεσπίζει ο κανονισμός 4253/88 και, συνεπώς, ο κανονισμός αυτός δεν απαγορεύει την εφαρμογή των εκπτώσεων ή κρατήσεων αυτών.

19 Εξάλλου, πρέπει να προστεθεί ότι, αντιθέτως προς όσα προβάλλει η Porto Antico, η ύπαρξη διαφορών μεταξύ των δικαιούχων των διαρθρωτικών ταμείων λόγω της φορολογήσεως των κοινοτικών ενισχύσεων με διαφορετικούς συντελεστές εντός των κρατών μελών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, η οποία απαιτεί να μη γίνεται διαφορετική μεταχείριση σε ανάλογες καταστάσεις, εκτός αν η διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2001, C-189/01, Jippes κ.λπ., Συλλογή 2001, σ. I-5689, σκέψη 129, και της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-479/04, Laserdisken, Συλλογή 2006, σ. I-8089, σκέψη 68).

20 Συγκεκριμένα, για να συμβαίνει αυτό, πρέπει η κατάσταση των δικαιούχων των κοινοτικών ενισχύσεων να είναι παρεμφερής. Πάντως, αυτό δεν συμβαίνει εν προκειμένω, εφόσον οι δικαιούχοι λαμβάνουν τις ενισχύσεις αυτές εντός του ειδικού για κάθε κράτος μέλος κοινωνικοοικονομικού πλαισίου και εφόσον, ελλείψει κοινοτικής εναρμονίσεως σε θέματα καθορισμού του φορολογητέου εισοδήματος, εξακολουθούν να υφίστανται αντικειμενικές ανισότητες μεταξύ των εθνικών ρυθμίσεων των κρατών μελών ως προς τα θέματα αυτά, οι οποίες προκαλούν αναπόφευκτα τις διαφορές αυτές μεταξύ των εν λόγω δικαιούχων.

21 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4253/88 έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει εθνική φορολογική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 55, παράγραφος 3, στοιχείο β', του προεδρικού διατάγματος 917/86, σύμφωνα με την οποία οι καταβαλλόμενες από τα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία ενισχύσεις συνυπολογίζονται για τον καθορισμό του φορολογητέου εισοδήματος.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

22 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο.

Επί των δικαστικών εξόδων

23 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 21, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 4253/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για τις διατάξεις εφαρμογής του

κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων, όπως έχει τροποποιηθεί από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2082/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993, έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει εθνική φορολογική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 55, παράγραφος 3, στοιχείο β΄, του προεδρικού διατάγματος 917/86, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, σύμφωνα με την οποία οι καταβαλλόμενες από τα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία ενισχύσεις συνυπολογίζονται για τον καθορισμό του φορολογητέου εισοδήματος.

(υπογραφές)